సమవర్తి

మా తాతగారు మంచివారు. గొప్పవారు. మంచివారూ గొప్పవారూ అయిన ఆయన పులినీ మేకనీ ఒక రేవులో నీళ్ళు తాగించేవారుట. ఈ విషయం మా నాన్నగారు తరచు చెప్పేవారు. చెపుతూ మురిసిపోయేవారు. వింటూన్న నన్ను కూడా మురిసిపొమ్మనేవారు.

పులికీ నాలుగు కాళ్ళే, మేకకీ నాలుగు కాళ్ళే. పులి రక్తమూ ఎరుపే, మేక రక్తమూ ఎరుపే. పులీ గాలిపీల్చే జంతువే, మేకా గాలిపీల్చే జంతువే. పులీ నీళ్ళు తాగుతుంది, మేకా నీళ్ళు తాగుతుంది.

ఇలా పోలికలు చూస్తున్నంత కాలమూ మా నాన్నగారు ఆశించినట్టే మురిసిపోయేవాడిని. సహజీవన సౌభాగ్యమే సమస్త ప్రపంచమూ శాంతిగానూ, సుఖంగానూ సాగిపోటానికి అవసరమయిన ఆదర్శమని నమ్మి మా తాతగారూ మా వంశమూ ఆ ఆదర్శంతో బ్రతికినందుకు మైమరచిపోయేవాడిని.

కాని నాకు చూపు వచ్చింది - పులి ఆహారం మేక. మేక ఆహారం ఆకూ అలమూ. పులిని చూస్తే జనం పరుగెడతారు. మేకని చూస్తే వెంటపడతారు – యిలా భేదాలు చూడటం

వచ్చింది. దాంతో మా నాన్నగారు మురిసిపోయేవాటికి మురిసిపోలేకపోయాను. సహించేవాటిని సహించలేకపోయాను. పులినీ, మేకనీ ఒక రేవులో నీళ్ళు తాగించటం గొప్పతనమెలా అవుతుందని ఎలా సాధ్యపడుతుందని ప్రశ్నించుకోకుండా ఉండలేకపోయాను. ఒకానొక ముహూర్తాన మా నాన్నగారిని ప్రశ్నించాను.

''నాన్నగారూ! నాన్నగారూ! తాతగారు గొప్పవారు కదండీ!''

''అవును!''

''వారు పులినీ మేకనీ ఒకే రేవున నీరు తాగించే వారు కదండీ!''

''అవును''

''అది ఎలా సాధ్యపడిందండి? ఘన కార్యమెందు కయిందండీ?''

మా నాన్నగారు నవ్వారు. ఆ నవ్వు ఎదుటివాడి అజ్ఞానానికి సంతోషిస్తూ నవ్వినది కాదు. ఎదుటివాడి విజ్ఞానకాంక్షకి మురిసిపోతూ నవ్విన నవ్వు అది.

ఆ తర్వాత ఆయన వివరంగా చెప్పటం మొదలుపెట్టేరు - రాముడు పేదవాడు. అతనొకరోజు రాజుగారి దగ్గరకు వెళ్లేడు.

''నువ్వెవరు?''

''నేను రాముణ్ణి''

''నువ్వెవరు? నీదేజాతి? నీదే కులము?''

''నేను పేదను! నాకు తట్టాబుట్టా కావాలి. తాడూ తంపరా కావాలి. పలుగూ పారా కావాలి. గొడ్డూ గోదా కావాలి.''

''నువ్వెవరు? నీకివన్నీ ఎందుకు?''

''నేను రాముడనే పేద రైతును. ఇవన్నీ యీ విశాలమైన భూమిని వరకట్టుకుందుకు! దున్నుకుందుకు! సాగు చేసుకుందుకు! పది మందికీ అన్నం పెట్టుకుందుకు!''

''తట్టా బుట్టా అల్లే తవిటయ్యనడుగు!''

''అడిగాను''

''తాడూ తంపరా పేనే బ్రహ్మయ్యనడుగు!''

''అడిగాను''

''ఏమన్నారు?''

''అందరికీ అన్నం పెట్టే మారాజా! అందరికి పని చూపెట్టే మహారాజునే అడుగమన్నారు.''

అప్పుడు ఆ రాజు ఆ రైతు విధేయతకు సంతోషించాడు. అన్ని వృత్తులవాళ్ళూ తన

అధికారానికి తలొగ్గుతున్నందుకు తృప్తిచెందాడు.

ఆ రైతు అవసరాలన్నీ చూసాడు రాజు.

''రైతన్నా! రైతన్నా! నేను బావులు తవ్విస్తాను. చెట్టులు నాటిస్తాను. సత్రాలు కట్టిస్తాను. బాటలు వేయిస్తాను. కోటలు నిర్మిస్తాను. దొంగల్నించి రక్షిస్తాను. క్రూరజంతువులను చేధిస్తాను. అందుకు నువ్వు నీ పంటలో నాకు వాటా పెట్టాలి. పన్ను కట్టాలి'' అన్నాడు.

రాముడు తలవూపాడు.

రోజులు ఏళ్ళయాయి.

అడవులు ఊళ్ళయాయి.

రాజులు రాళ్ళయారు.

రైతులు బీళ్ళయారు!

''రైతులారా! రైతులారా!''

''రాజా! రాజా!''

''పరాయి దొరలు వచ్చారు. కప్పం కట్టాలి.''

''రాజా! మా తాతలూ తాతలూ చెప్పారు. నువ్వు బావులు తవ్వించాలిట. చెట్లు నాటించాలట. బాటలు వేయించాలిట. సత్రాలు కట్టించాలిట. దొంగల్నించి రక్షించాలిట. క్రూర జంతువులను శిక్షించాలిట. మీ తాతలూ తాతలూ చేసారుట. నువ్వు మానేసావు. నీవుండే భవనాలు పెంచావు. నీవు ఉంచుకునే రాణులను హెచ్చించావు. నీకు కాపలా కాసేందుకే యీ కోటలనీ, సైన్యాలనీ ఉంచావు. తవిటయ్యలనీ, తాతయ్యలనీ బ్రహ్మయ్యలనీ గోపన్నలనీ నువ్వు చూడటంలేదు. రైతురాముళ్ళను నువ్వు కలియటంలేదు. నీ విలాసాలకే మేం కట్టే పన్ను చాలటంలేదు. కనక మీ తెల్లదొరల కప్పం కోసం మేం మరిన్ని పన్నులు కట్టలేం!''

''రైతా! రైతా! తక్కువవాడివయుండి ఎక్కువ మాటలు ఆడుతున్నావు, పరాయి దొరలు వచ్చారు, భూమి కొలతలు చేశారు. సరిహద్దురాళ్ళు నాటారు, పుంజనీనంజనీ ఎంచారు. నువ్వు కట్టాల్సిన పన్నుని హెచ్చించారు. తగ్గించారు. నిర్ణయించారు. యీ భూమంతా నాదన్నారు. నువ్వు నా దగ్గరకి కౌలుకి తీసుకున్నావన్నారు. దేన్ని ఏమనాలో ఏది ఎలా ఉండాలో నిర్వచించారు. నేనేం చేయాలో నువ్వు ఆలోచించరాదు: నేనేం చెప్పినా నువ్వు అతిక్రమించరాదు! కనక నువ్వు పన్నులు కట్టాలి!''

కొందరు విన్నారు. కొందరు దెబ్బలు తిని విన్నారు. కొందరు చావుదెబ్బలు తిని విన్నారు. చెట్టుకొకరై పోయారు.

అప్పుడు మీ తాత తాత అందరినీ పిలిచాడు. కూకలేసాడు, కేకలేసాడు.

''మా తాతతాత నా నిష్ఠః పృధ్వీపతి అన్నాడు. అది మీ తాతలూ తాతలూ అవునవునూ

అన్నారు.''

''విన్నాం!''

''రాజు విష్ణుమూర్తే గనక నలుగురి మంచీ చూడాలి. పదిమందినీ కాపాడాలి. అందరికీ అన్నం పెట్టాలి!''

''– అనే అనుకుంటున్నాం!''

''యిప్పుడు మనకూ, మన రాజులకూ రారాజు పరాయివాడు. ఆయన బహుదేశాలను ఏలుతున్నవాడు. పలు విధానాలను ఆకళింపు చేసుకున్నావాడు. అందుకే ఆయన విజ్ఞానాన్నీ తన శక్తియుక్తులనూ మీతో పంచుకోవాలనుకుంటున్నాడు, ఆయన కట్టిస్తున్న వారధులు మీవి ఆయన వేస్తున్న రైళ్ళు మీవి, ఆయన తెస్తున్న యంత్రాలు మీవి, ఆయన నేర్పిస్తున్న చదువులు మీవి. బుద్ధిగా ఉండేవాళ్ళకి ఆయన దోవచూపిస్తాడు, ఉద్యోగాలు యిస్తాడు. అందువల్ల ఆయనతో మీరు సహకరించాలి. ఆయన పెట్టిన పద్ధతి అనుసరించాలి. వారికి ప్రతినిధిగా మన యీ రాజులని అంగీకరించాలి! ఆయన నిర్ణయించిన పన్ను వీరి ద్వారా చెల్లించాలి!''

జనం కిమ్మనలేదు! కమ్మనలేదు.

''విన్న వీరయ్యలారా! దెబ్బతిన్న దేవయ్యలారా! చావుదెబ్బతిన్న చలమయ్యలారా! యిప్పుడు ఈ రాజు రాజుకాడు! మీ సేవకుడు'' అన్నాడు.

రాజులాంటివాడు సేవకుడయినందుకు జనాలు పొంగారు.

రాజులాంటివాడిని సేవకుడన్నందుకు రాజులు కృంగారు.

''రాజుల్లారా! రాజుల్లారా!''

''ఏమయ్యా!''

''రాజభోగాలనుభవిస్తున్న మిమ్మల్ని సేవకుడంటే అయిపోతారా? కర్రలు మీవి! బుర్రలు మావి! రెండూ కలిసి నడిస్తే జనం జేజేలు మనవి! తెల్లదొరల మెచ్చుకోళ్ళు మనవి!''

– దాంతో పులి ఒంగింది. మేక ఒంగింది.

యిలా రెంటినీ ఒకే రేవులో నీళ్ళుతాగించాడు మీ తాత తాత.

ఇలా అంతా సాఫీగా సజావుగా సాగిపోతూ ఉండగా...

ఓరోజు ఓ షావుకారుకు కల వచ్చింది.

కల్లోకి అమ్మవారు కదలి వచ్చింది.

అమ్మవారి గుండెలు అదిరదిరి పడ్డాయి.

రెండు చేతులతోనూ బాదుకుంటుంటే పదాలు వెల్వడ్డాయి.

''నా కూనలు! నా సంపద!''

''ఏమయింది తల్లీ?''

''నా కూనలు బానిసలయిపోయారు! నా సంపద పరాయివాడు దోచుకుపోతున్నాడు. నువ్వు చదివిన చదువేమయింది? నువ్వు సంతరించుకున్న తెలివేమయింది? నీ రాజులు నిద్రపోతుంటే నీ మెలకువ ఏమయింది? లేవయ్యా! నన్ను కాపాడవయ్యా! నా కన్నయ్యా!''

షావుకారుల్లో గుసగుసలు మొదలయాయి.

షావుకారుల్లో విసవిసలు చెలరేగాయి!

షావుకారుల్లో బుసబుసలు కలిసి మెలిసి సాగాయి.

''సంపద తరలిపోతోంది తవిటయ్యా! తాతయ్యా! గోపయ్యా! మన దత్తతలు మనని చేసుకోనీటం లేదు. మన నేల మనని ఏలుకోనీటంలేదు! మన నూలు మనని వడుక్కోనీటంలేదు! మన తిండి మనని తిననీటంలేదు! మన సంప్రదాయాలను మనని నిలబెట్టుకోనీటం లేదు'' అన్నారు.

''మా తాడూ తంపరా పోలేదు దొరా!''

''మా తట్టాబుట్టా పోలేదు నల్లదొరా!''

''మా గొడ్లూ గోదా పలుగూ పారా పోలేదు! పోలేదు''

''మా కొచ్చిన నష్టం ఏవీ లేదు.''

జనం వినలేదు.

దేశ దుస్థితిని కనలేదు.

సంపద దీపనిర్వాణగంధమును మూర్కొనలేదు.

అప్పుడు నల్లదొరలు ఆలోచించారు.

''మనకొక మధ్యవర్తి కావాలి''

''మననీ వాళ్ళనీ సమంగా చూచే సమవర్తి కావాలి''

అంతట మీ తాతకి కబురొచ్చింది.

''మధ్యవర్తీ! సమవర్తీ! సమస్త కళలకూ చక్రవర్తీ! సర్వ వేదాంతాలకూ భాష్యకర్తా! లేవయ్యా! లే! రావయ్యా! రా!''

''ఏం దొరలూ! ఏం కావాలి!''

''నీ చల్లని చూపు కావాలి!''

''నీ తియ్యని మాట కావాలి!''

''ఎందుకు దొరలూ! వాటితో మీకిప్పుడేం పనిబడింది!''

''దేశమాత కనబడింది. నిగళబద్ధయై నిలబడింది. రాజులు పట్టించుకోటంలేదని

విసవిసలాడింది! జనాన్ని నీ చల్లని చూపుతో తియ్యని మాటతో కూడగట్టాలి! తెల్లదొరలను హడలగొట్టాలి! దేశం నుంచి వెడలగొట్టాలి! అందుకు నువ్వు అర్జంటుగా మేలుకోవాలి! మమ్మల్ని ఆదుకోవాలి!''

''చిత్తం కొత్తదొరా!''

అంతట మీ తాత-

కొత్త భావాలకు పాత నామాలు దిద్ది-

పాత భావాలకు కొత్త నామాలు రుద్ది-

సన్యాసి వేషంతో మృదుమధుర హాసంతో-

జనం మధ్యకు దిగాడు.

జనం నాడి పట్టాడు.

జనంకి ఉప్పందింది.

వాళ్ళ చేతికి రాయీ రప్పా అందకముందే- నల్ల రాజుల్ని పిలిపించారు పరాయిదొరలు.

''దేశంలో కొత్త పులులు పుడుతున్నాయ్, మీ అధికారానికి, మా వ్యాపారానికి ఎసరెడుతున్నాయ్! జనాన్ని కూడగడుతున్నాయ్!''

''దేశ దేశాలు ఏలిన దొరా! మా విలాసాలనూ, కులాసాలనూ యిన్నాళ్ళూ కాపాడిన దొరా! మా బ్రతుకేమిటి?''

''పాలనలో వాటా ప్రకటిస్తాం! మీ పక్షానికి వాళ్ళ పక్షానికి పోటీ ఏర్పాటు చేస్తాం! మేం మీ కొమ్ము కాస్తాం! మీరు మా కొమ్ము కాస్తారు!''

''మహాప్రభో! అలాగే కానివ్వండి!''

ఆవిధంగా పాలనాధికారం పంచబడింది. నల్లదొరలు మళ్ళా మీ తాతను కలిసారు.

ఇప్పుడేదయినా దారి చూపమని గునిసారు.

- అప్పుడు మీ తాత రాజులను కలిసాడు.

''తట్టా బుట్టా అల్లే తవిటయ్యలూ, తాడూ తంపరా పేనే తాతయ్యలూ పాతబడిపోయారు. వాళ్ళమీద మీ అధికారాలను యిన్నాళ్ళూ కాపాడిన నీతులు చెల్లిపోయాయి. వందలాది తవిటయ్యలనూ వేలాది తాతయ్యలనూ ఒకచోట చేరుస్తున్నారు. వాళ్ళు సృష్టించే వస్తువులను నేరుగా రైతు రాముళ్ళకు అందకుండా చేస్తున్నారు. రైతు రాముళ్ళ పంట ఫలాలను వీళ్ళకు అందకుండా చూస్తున్నారు. వాళ్ళనీ వీళ్ళనీ తమమీద ఆధారపడే పరిస్థితులు కల్పిస్తున్నారు. జనం మీద అధికారాలను నిలిపి వుండే కొత్త రీతులను పుట్టిస్తున్నారు. మీరు నల్ల దొరలతో కలిస్తేనే నిలుస్తారు! మీరు కొత్త పద్ధతులు గ్రహిస్తేనే బలుస్తారు! పరాయి దొరలను వెడలగొడితేనే గెలుస్తారు!''

కొందరు విన్నారు.

కొందరు చూసి కలుస్తామన్నారు!

కొందరు కలిసి చూస్తామన్నారు!

అలా కొత్త, పాత పులులకు సయోధ్య కుదిర్చాడు మీ తాత, పరాయి దొరలు చిన్నమెత్తు దెబ్బ తినకుండా తరలిపోయారు.

అప్పుడు మీ తాత జనాలకు ఉపదేశించాడు.

''వాళ్లు పులులే అయినా మీ సంపదకు కాపలా కుక్కలు, మీ కోసం శాస్త్ర విజ్ఞానం పెంచుతారు. మీకోసం ఆనకట్టలు కడతారు. మీకోసం కొత్త కొత్త రకాల గుడులు కడతారు. మీకు భుక్తి చూపెడతారు! భక్తి చూపెడతారు! ముక్తి చూపెడతారు.''

''మాకు విముక్తి మాత్రం చూపెట్టరు'' ఎవరో అరిచారు.

వాడిని సమాజ ద్రోహి అన్నాడు మీ తాత. వాడిని తన్నటం దేశభక్తి అనీ అన్నాడు.

పులులన్నింటినీ సమావేశపరిచాడు.

''మీరంతా నాకు సమానులే! సులువు కోసం మిమ్మల్ని రెండుగా విడదీస్తున్నాను. ఈ పులులకి కంచీ లిస్తున్నాను. ఈ పులులకి సంచీ లిస్తున్నాను. ఒకరి రంగంలోకి ఒకరు పోవద్దు! ఎవరి రంగంలో వారే పోటీపడండి! వీళ్ళ కంచీలతో వాళ్ళ సంచీలు పెరగాలి! వాళ్ల సంచీలతో వీళ్ళకు కంచీలు పెరగాలి! ఈ పరస్పర సహకారంతోనే మీరు ఆటలాడాలి! చట్టాలు చెయ్యాలి! మీలో మీకు ఎన్ని పోటీలున్నా జనాన్ని కూడగట్టేవాడిని వదలొద్దు! మీరంతా యిలా బ్రతికితేనే నా పేరు నిలుస్తుంది! నా దారి గెలుస్తుంది! అంతా సమానులేనన్న పరమ సత్యం దైవమై భాసిస్తుంది!''

ఆవిధంగా పులులు వాటిలో అవి కలహించుకుంటున్నట్లు కనిపిస్తూ, రకరకాల ముఖాలు ధరిస్తూ, దేశం మీద మేతకు పడ్డాయి!

ఆవిధంగా పులినీ మేకనీ ఒకేరాటన కట్టివేసాడు మీ తాత. ఒకే రేవులో నీరు తాగించాడు. ఆయన వంతు సమవర్తిత్వం ఆయన నెరవేర్చాడు.

కొన్నాళ్లకు-

తాతయ్య తవిటయ్య బ్రహ్మయ్య గోపయ్య ఓనాడు కలుసుకున్నారు లోపలికి పోతున్న కడుపుల్ని తడుముకున్నారు. పేగులు అరుస్తున్న అరుపుల్ని విన్నారు. ఇలా అయితే ఎన్నాళ్లుంటామనుకున్నారు. మనది ఒకే మాటా, ఒకే బాటా అన్నారు. చేతులెత్తారు. రొమ్ము విరిచారు. నడుం కట్టారు. రోడ్డు పట్టారు.

అప్పుడు నాకు కబురు వచ్చింది.

''ఇదేంటీ అరాచకత్వం...?''

''ఇదేంటీ పిచ్చిగోల''

''ఇదేంటీ అశాంతి! ఇదేంటీ హింస'' అన్నారు దొరలు.

నేను నవ్వాను. జనాలవైపు నడిచాను,

తవిటయ్యా! తాతయ్యా! బంగారుగుడ్లు పెట్టే బాతును ఒకేమారు చంపకండయ్యా! తిండి చాలని మీకు మీ సమస్య ఎటువంటిదో ఉండి చాలనివాళ్ళకు వాళ్ళ కష్టమూ అంతటిదేనయ్యా! మీ కష్టాలు చాటుకోటానికి మీకొక నోరు యిప్పిస్తాం! ఒకరి కష్టాల నొకరు చర్చిద్దాం! పరిష్కారం సాధిద్దాం!

జనం విన్నారు. జిందాబాద్ అన్నారు.

దొరలు యిదేంటిదేంటన్నారు. సమాజ ద్రోహుల సమానవాదంలోకి జారిపోతున్నావా అన్నారు.

నేను వాళ్ళ వీపులు దువ్వాను. అరిచినపుడు కాస్తంత బిచ్చం వెయ్యమన్నాను. దాన్నే చట్టం చెయ్యమన్నాను. అరిచినవాళ్ళ సంఖ్య పెంచెయ్యమన్నాను. సమానవాదులకన్న మిన్నగా సమానవాదం కుయ్యమన్నాను. లొంగిన వాళ్ళ భుజాలమీద చెయ్యి వెయ్యమన్నాను. లొంగని వాళ్ళను తొలగించెయ్యమన్నాను.

దొరలూ విన్నారు!

ఆవిధంగా పనిచేసే జనాన్ని ఒకచోట నిలిపాం! పని చేయించుకునే పులులను బేరాలకు మలిపాం! బేరాలే మనుగడగా మలిచాం!

ఇటు పులులు గుడ్లురిమితే మేకల్ని చూపాం. అటు మేకలు వెంట దరిమితే పులులను చూపాం. మనకి అందరూ సమానులే! అందరూ సుఖంగా వుండాలి! అందుకే పులులనీ, మేకలనీ మెడలు వంచి ఒకే రేవులో నీరు తాగిస్తున్నాం!

అంటూ మా నాన్నగారు ఓ శుభముహూర్తాన వివరించారు. సర్వమూ బ్రహ్మమయమే అన్న బ్రహ్మ మంత్రం మళ్ళీమళ్ళీ ఉపదేశించారు.

అయితే నాకు ఆ మంత్రం పట్టుబడలేదు.

ఇదంతా న్యాయంగా కనిపించలేదు. యిలా బ్రతకడానికి నా మనసు సహకరించలేదు. నాకు సమవర్తిగా ఉండటం సహించలేదు.

ఈ అన్యాయాన్ని వివరిస్తూ జనం మధ్యకు నడిచాను.

దేన్నయినా నడిపించగలనన్న నమ్మకంతో సరిచెయ్యాలన్న నిశ్చయంతో, మునుముందుకు నడిచాను.

తవిటయ్యా తాతయ్య గోపయ్యా నా రాకతో వెలుతురువేపు పెడతారనుకున్నాను. నా వెనకే నిలబడతారనుకున్నాను. నే చెప్పిన విధంగా కలబడతారనుకున్నాను.

వాళ్ళ చెవులు వాళ్ళు కొరుక్కున్నారు. వాళ్ళ కనులు వాళ్ళు కలుపుకున్నారు! వాళ్ల భాషలో వాళ్ళు అనుకున్నారు. నావేపు చూసి చూసి జాలితో అన్నారు.

''మా బాధ వేరు! గాథ వేరు మా అవసరాలు వేరు! మా కట్టు వేరు! పట్టు వేరు! మా నాయకులను మేం తయారు చేసుకుంటాం! దొరికేది విషమయినా, అమృతమయినా మేమే పంచుకుంటాం! మీ నాయకత్వం మాకవసరం లేదు!''

అంటూ జనం ముందుకు మునుముందుకు నడిచారు. వాళ్ళవేగం వాళ్ళ దిశ నాకు అందలేదు. పడుతూ లేస్తూ ఆగుతూ సాగుతూ, వాళ్ళ వెనకనయినా చోటు దొరికిందని, వాళ్ళలో కలిసిపోవడానికి నడవడం మొదలెట్టాను.

అలా నా తరంతో సమవర్తి సమసిపోడం మొదలయింది.

(జ్యోతి దీపావళి సంచిక - 81)